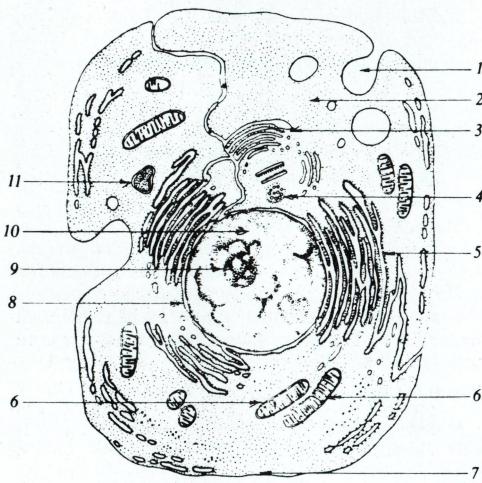

Stanf

Malobrojne vezivne stanice (*hijalociti*) uloženi su u međustaničnu tvar koja sadrži 99,9% vode, hijaluronsku kiselinu i malen broj vrlo tankih kolagenih mikrofibrila, smještenih pretežno na periferiji (*hijaloidna membrana*), gdje su povezane s unutrašnjom graničnom membranom mrežnice (čvršće uz rub papile vidnoga živca i uz oru seratu). U fetusno doba kroz staklovitu prolazi hijaloidna arterija od koje kasnije preostane hijaloidni ili Clocquetov kanal. Funkcije: prolaz svjetla, održavanje položaja leće, kontakta između pigmentnog sloja i ostalih slojeva mrežnice (intraokularni tlak), sudjelovanje u metabolizmu mrežnice.

Stanford-Binetov test → testovi inteligencije

stanica (ćelija), najmanja strukturalna i funkcionalna jedinica živih organizama sposobna za samostalan život i reprodukciju. U prokariota (bakterije i modrozelene alge) i protozoa (praživa) stanica predstavlja cijeli organizam. U višestaničnih organizama (metazoa) stanice su specijalizirane za obavljanje određenih funkcija i udružene u strukturne i funkcionalne jedinice višeg reda (tkiva, organi). Svaka s. je obavljena staničnom membranom koja s protoplazmom (citoplazma i jezgra ili njezin ekvivalent) čini protoplast. *Prokariotska s.* nema jezgrine ovojnici ni prave jezgre nego nepravilni i neoštro omeđeni nukleoid koji sadrži jednu kružnu molekulu DNK bez proteina, zavijenu u jedan jedini kromosom. Nema jezgrice i dijeli se amitozom. Citoplazma ne sadrži citomembrane i organelu nego samo slobodne ribosome. Enzimi staničnog disanja, fotosinteze i metabolismu vezani su za staničnu membranu koja nema sposobnost endocitoze i egzocitoze. Stanična stijenka ne sadrži celulozu. *Eukariotska s.* ima jezgru obavljenu membranskom ovojnicom, s više kromosoma u kojima je DNK u obliku dvostrukе uzvojnici vezana na proteine.

Shema različitih dijelova stanice koji se vide elektronskim mikroskopom

1 mjeđuhriji koji nastaje pinocitozom; 2 matriks citoplazme; 3 Golgijski aparat; 4 centrioli; 5 endoplazmatski retikulum; 6 mitohondrij; 7 stanična membrana; 8 jezgrina membrana; 9 nukleolus; 10 kromatin; 11 lisozom

Ima jezgricu a dijeli se mitozom i mejozom. Cito-plazma sadrži citomembrane koje tvore većinu cito-plazmatskih organelu u kojima su smješteni enzimi staničnog metabolizma. Osim organelu sadrži metaplazmu (citoplazmatske uklopine) i citoskelet. Stanica membrana ima sposobnost endocitoze i egzocitoze. *Animalna s.* nema stanične stijenke nego samo glikokaliks. *Biljna s.* ima celuloznu staničnu stijenku premošćenu samo tankim mostićima cito-plazme (*plazmodezme*). Uz ostale citoplazmatske organelu sadrži i *kloroplaste* i druge *plastide* te veliku središnju *vakuolu*, koja povećava slobodnu površinu i služi za nakupljanje metabolita. Tijelo odrasla čovjeka sastoji se od 10^{13} do 10^{14} stanica različitog oblika koji je prilagođen funkciji. Veličina stanice varira u širokom rasponu od 5–6 μm (zrnate stanice malog mozga) do 150–200 μm (jajna stanica). Aksoni nekih neurona dugi su više od 1 metra.

stanica za hitnu pomoć, zdravstvena ustanova čije službe pružaju hitnu pomoć na bilo kojem mjestu udesa ili nastupa bolesti. Oboljeli i unesrećeni, ako je potrebno, prevoze se u druge zdravstvene ustanove gdje se nastavlja liječenje. U stanici se mogu nalaziti i bolničke prostorije za pružanje hitne medicinske pomoći.

stanice srčane greške → *alveolni fagociti*

stanice ubojice → *limfociti*

stanice za transfuziju krvi, specijalne zdravstvene ustanove koje prikupljaju, raspoređuju i preradjuju ljudsku krv i njezine nadomjestke koristeći se pri tom neposrednom suradnjom i pomoću gradana za dobivanje sveže krvi. Mogu biti samostalne ili u sklopu zdravstvenih ustanova, a mogu se razviti u zavode za transfuziju krvi.

staničevina, povojno tvorivo biljnog podrijetla, dolazi u velikim omotima te se prema potrebi reže u manje ili veće komade koji se steriliziraju prije upotrebe. Prednost staničevine jest njezina mekoća, poroznost i hidrofilnost, te niža cijena od ostalih povojnih tvoriva. S. se upotrebljava za pokrivanje rana što secerniraju, a stavlja se na sterilnu hidrofilnu gazu kao drugi sloj.

stanična površina → *glikokaliks*

stanična tekućina → *tjelesne tekućine*

stanični ciklus, slijed zbivanja u stanici (ponajviše u jezgri) između dviju mitoza. U stanicama koje se kontinuirano dijele s. c. ima 4 faze: G₁ (5h), S (7h), G₂ (3h) i M (1h). Faza M je mitoza, a faze G₁, S i G₂ čine interfazu. Faza S je faza biosinteze: udvostručuje se masa stanice, reduplicira se deoksi-ribonukleinska kiselina (DNK), svaki se kromosom podijeli na 2 kromatide, sintetizira se RNK (transkripcija) i proteini pridruženi D NK (histoni i nehistonski kiseli proteini), udvostručuju se centrioli. G₁ i G₂ su medufaze između mitoze (M) i faze S. U njima nema biosinteze D NK. U fazi G₁ sintetiziraju se stanični proteini, a u fazi G₂ proteini potrebni za mitozu (*tubulin*). U fazi G₁ svaki se kromosom sastoji samo od 1 kromatide (posljedica mitoze), a u fazi G₂ od 2 kromatide (posljedica reduplicacije D NK u fazi S). Kada se stanica prestane dijeliti s. c. se prekida u fazi G₁. → *mitoza*